

pligtelse fremfor Alt først hviler paa Godseierne. Det forekommer mig, at det ikke alene maa være en Fordeel for de 10de Familier, men at det ogsaa indirecte maa være til Fordeel for de 9 andre, som derved modtage en indirecte Befræstelse af Billighedskravet ogsaa for dem. Dernæst er der den Fordeel ved det Forslag, jeg har stillet, at det undertager de Godser, som mulig ville blive behandlede efter denne Lovs §§ 28—30; derved ville Midlerne kunne forslaae mere til ved de andre Godser at udrette Noget i den Retning, man ønsker. Det Forslag, som jeg har stillet, har den Feil, at det kun har sagt: „efter Loven af 19de Februar 1861 § 2's Slutning, eller paa en anden Maade“. Jeg skal forbeholde mig, hvis det vedtages, til 3dte Behandling at stille et Underændringsforslag, som skal gaae ud paa, at der kommer til at staae: „paa en anden lignende Maade“, da jeg har seet Udtrykket: „en anden Maade“ fortolket saaledes, som det fremgaaer af Bilag III. Dernæst skal jeg ogsaa, hvis Thinget skulde foretrække dette Forslag, henstille det paa den samme Plads, hvor nu Udvalgets Forslag staaer — det er tilfældigt, at det ikke strax er blevet hensat der — men saa troer jeg ogsaa, som sagt, at Forslaget har store Fordele. Foruden dem, jeg her har udvirket, er der endvidere den, at under Forslaget Nr. 47 b vil det aldeles berøve paa den daværende Indenrigsministers Skjøn, hvorvidt en Familie skal have nogen Understøttelse eller ikke, hvormod Sagen efter det Forslag, jeg har stillet, maa komme frem til Drøftelse paa Finantsloven, og det vil altsaa gjøre, at naar Godseierne skulle see det Spørgsmaal, om de have viist Billighedskrav eller ikke, drøftet ved Finantsloven, saa vil der blive færre Gaarde, som Bestemmelsen vil komme til Anvendelse paa. Endelig har jeg dertil knyttet et Stykke af Ministerens foreliggende Udtalelse, nemlig at Resten skal anvendes til Fremme af almindeligere Jordbruget eller Jordbrugerne vedrørende Foranstaltninger. Man kommer der formelt til, selv om der ikke skulde blive Tale om store Summer, at gaae mere ind paa den Betragtning, Ministeren har gjort gjældende, at Dvotabelen kan tages af Kjøbesum-

men, fordi den afløser et hidtil for Jordbruget og Jordbrugerne gunstigt anseet Forhold, Fæstevangen, imod at de Midler, som derved indvindes, anvendes paa anden Maade til Fordeel for Landets Jordbrug og Jordbrugere. Endelig vil jeg tillade mig, da jeg ikke er med i det Mindretal, at sige nogle Ord imod Udvalgets Mindretals Forslag under Nr. 1. Jeg troer, at den Tanke, der ligger til Grund for dette Forslag, er ikke tilstrækkelig klart tænkt, saaledes at vi kunne staae os ved at følge den. Man seer jo, at der er en Usikkerhed tilstede om, hvad Fæstehuse og hvad Fæstegaarde er, men man kan ogsaa tydeligt og klart see, at denne Bestemmelse ikke løser Spørgsmaalet; den kaster det ud til Discussion paa alle Punkter, men løser det ikke paa et eneste Punkt. Derfor troer jeg, at det er langt fordelagtigere at lade Sagen, nemlig en Definition af, hvad Fæstegaarde er, staae, som den nu i Almindelighed staaer, og saa lade Spørgsmaalet om de enkelte Gaarde, som der særligt kan blive Spørgsmaal om, blive afgjort Stykke for Stykke. I Fæstehuusmændenes Interesse kan det dog virkelig ikke være at optage en Bestemmelse, der, hvis de ere Fæstehuusmænd, slet ikke kan komme dem tilgode; det er, saa forekommer det mig, at give Skaller istedetfor Kjerne. Det forekommer mig, at det kan afstedkomme en Agitation, om hvilken hver eneste oprigtig Mand maa erkende, at den, hvilende paa dette Udgangspunkt, er en aldeles hjælpeløs. Jeg er ganske enig i, at Huusmændenes Raar kunne have Krav paa Opmærksomhed, som overhovedet alle Landets Borgeres, men jeg troer, at vil man fremme Sagen om Huusmændenes Raar, saa skal man slaae ind paa det Spor, hvor man sidst endte. Man skal slaae ind paa Sporet af Forordningen af 27de Mai 1848. Der er arbeidet uendeligt, inden denne Forordning naaede at komme frem, men det er det Spor, man skal slaae ind paa, i det skal man gaae videre. Bevægelsen var saa stærk dengang, især efterat Professor H. N. Clausen, som Formand for Stænderne, havde holdt den berømte Tale til Fordeel for Huusmændene, at den affødte, ja man kan gjerne kalde den, den høist philanthropiske Forordning af 27de